

Od prvih razprav dr. Zgeča, ki so raztresene v »Popotnikih«, »Zbornikih SSŠM« in drugod, preko Doberškove knjige: »Vpliv socialnih razmer na razvoj otroka na Prevaljah«, Jurančičeve: »Iz šole za naroda« in Möderdorferjeve: »Slovenska vas na Dolenjskem« do Ledinekovega dela: »Moj razred« je bila dolga pot, ki jo je moral prehoditi vsak učitelj pokretaš vzporedno s svojim delom.

Učiteljskemu pokretu se je posrečilo zainteresirati razmeroma široki krog učiteljstva za probleme, ki so neposredno vezani na dnevno poklicno delo. Povezal je široki krog pedagoških delavcev na terenu v organizirano skupino — skupino, ki se zavestno bori za zboljšanje socialnih pogojev slovenskega otroka. Bori se z orožjem, ki bi edino smelo odločati pri vsaki akciji. Izsledki so v visoki

meri objektivni in postavljeni na znanstveno višino, ki jo priznava krog resnih znanstvenikov.

Da je temu tako, ni le zasluga ozkega kroga obdelovalcev zbranega gradiva, ampak vseh onih tovarišic in tovarišev, ki so sprčo obilnega poklicnega dela vendarle še našli čas za brskanje po posestnih listih, merjenje, tehtanje itd., kakor so to zahtevale anketne pole. Tako je nastajalo delo v medsebojni povezanosti in pomoči.

Naše delo se zdaleka ni opravljeno. Naša samozbrava mora dalje v označeni smeri. Če smo si doslej vsaj nekoliko ogledali zunanje vplive otrokovega miljeja, če smo zmerili njegovo biološko silo, moramo zdaj k raziskovanju njegove duševne zmogljivosti. Čas bo pokazal, ali smo stavljeni nalogi do- rasli!

Kimovec Franc.

Splošne vesti

*Zadovoljstvo o božičnih praznikih
in srečo v novem letu*

želi vsem članom in članicam

JUU SEKCIJA LJUBLJANA

— Ob smrti dr. Antona Korošca je JUU sekcija v Ljubljani poslala izraze sožalja banu dravski banovine g. dr. Marku Natlačenu. Pogreba sta se udeležila kot zastopnika JUU predsednik sekcije tovariš Metod Kumelj in tovariš Vinko Gregorič.

ZAKLJUČEK NARODNE ZBRIRKE CMD
IN NJE UPORABA

Danes smo zaključili narodno zbirko, ki je dosegla 232.039 din.

K temu nad vse razveseljivemu in uspešnemu zaključku je pripomoglo toliko požrtvovalnih darovalcev in sodelavcev, da tudi pri tej priliki ne moremo mimo tega dejstva, ne da bi se prav vsem ponovno in najiskrenejše zahvalili.

Celotna narodna zbirka je določena za prireditve letošnjih božičnic na šolah in v krajih, kjer je to najbolj potrebno. Poleg tega pa je Družba iz drugih svojih dohodkov in sredstev določila še nadaljnji prispevek tako, da bo v te namene izdanega letos iz družbine blagajne vsega skupaj nad 310.000 din.

Deležno bo božičnic okoli 140 šol ter so bila te dni darila razposlana za severno mejo in v Prekmurje v glavnem iz Maribora, na kočevsko stran pa iz Ljubljane. Vse naše tamonje podružnice in zadevne šole prosimo, da se točno drže navodil, ki so jih prejeli in da nam čim prej pošljejo potrdila o prejetem blagu in čevljih ter nato poročilo o izvedenih božičnicah.

Naša javnost pa, ki je s tako vzglednim razumevanjem sodelovala pri naši akciji, bo v kratkem tudi točno obveščena o krajih in vrednostih, ki so jih prejele posamezne šole.

Ljubljana dne 14. decembra 1940.

Vodstvo

Družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani.

RAZPIS USTANOV

Zensko društvo v Mariboru razpisuje

USTANOVO

GIZELE IN ALBINE LASBACHER, RUSE
in sicer

5 naklonil po din 1000,—
20 naklonil po 500,—

Pravico do ustanove ima po oporoki deca slovenske narodnosti in rimskokatoliške vere. Prednost pri podelitvi ustanove imajo zakon- ski otroci brez staršev, v prvi vrsti pa zakon- ske deklice brez staršev, ki so bili učiteljskega stanu. Prošnje naj se naslovijo do 15. janu- arja 1941. na naslov: Zensko društvo v Mari- boru v roke g. Juvancič Olge, upok. šolske upraviteljice v Mariboru, Ciril Metodova 18/2.

Iz listov

— I Hrvatski učitelji se pripravljajo. Kakor sledi iz poročila zagrebških »Novosti«, so bili na seji osrednjega in upravnega odbora »Hr- vatskega učiteljskega društva« veliki spori. »Novosti« navajajo govor učitelja Imbra Šti- viča na tej seji, kjer je dejal, da je po vseh teh pogovorih in razpravah »potrta«. Dejal je: »Medtem ko kmetje obravnavajo v največji enodušnosti, se pa mi učitelji tukaj prepira- mo... Kmetje spoštujejo starost, preteklost in narodno izročilo, pri nas v naših vrstah pa napadajo našega predsednika in ga najgrje zmerjajo z mumijo. Ti napadi ne prihajajo zaradi tega, ker bi kdo hotel dobro Zvezi hr- vatskih učiteljskih društev, marveč prihajajo iz političnega ozadja, iz sredine tistih ljudi, ki so se odrezali od hrvaškega naroda s tem, da so prevzeli tuje ideje. To je tem huje, ker se oblačijo v plašč HSS in Seljačke Sloge.« Ka- kor se vidi, je spor med hrvatskim učitelj- stvom resen. Na eni strani so pristaši dose- danjega voditelja Tomašiča, na drugi strani pa pristaši Kranjčevića. »Slovenec« 10. XII.

— I Šolski nabiralni dan med našimi Nem- ci. »Deutsches Volksblatt« poroča, da bo v nedeljo nabiralni dan za nemško šolstvo med Nemci na Hrvaškem ter v drinski in vrba- ski banovini. Člani Kulturbunda bodo ta dan obiskali vse nemške družine v teh treh bano- vinah in jih poprosili za prispevek v šolski

fond nemške narodne skupine v Jugoslaviji. »Jutro« 14. XII.

— I Vsi morajo biti pismeni. Učitelji in učiteljice v Beogradu in Pančevu so te dni pričetli bistriti nenavadne učence. Sklenili so, da v teku štirih zimskih mesecev naučijo pi- sati in brati v večernih tečajih vse tiste, ki jim pismenost še ni lastna: služkinje, gospo- dinje, delavce, obrtnike in razne male ljudi, kakršnih je polno po prestolnici. Čim se je razvedelo o teh tečajih, so se začeli trumoma prijavljati omenjeni na posameznih ljudskih šolah in zdaj se že pridno vrši pouk. Učitelj- stvo se je zgledno izkazalo in se uvrstilo v fronto borbe proti nepismenosti, ki so jo pri- čeli Sokolstvo in druga narodna društva. »Ju- tro« 11. XII.

— I Hrvatski kmečko-prosvetni parlament je naslov članka v Jutru dne 10. XII., ki prina- ša poročilo obnega zborna Seljačke sloge v Zagrebu ter piše med drugim: »Obširno se je bavil tajnik tudi z akcijo za pobijanje nepis- menosti in ugotovil, da se je v tečajih Selja- čke sloge naučilo zadnja leta že 200.000 Hrva- tov in Hrvatice čitati in pisati. Najbolji uspeh je bil dosežen v srezu Prozor, kjer je bilo ob pričetku akcije proti nepismenosti še 80 od- stotkov odraslih ljudi nepismenih, a je sedaj to število padlo pri moških na 15 in pri žen- skah na 30 odstotkov.«

Učiteljski pravnik

— § Vprašanje A. G. iz V. Ali dobim VI. skupino izplačano 1. januarja 1941? — Od- govor! Da. Vi in mnogi drugi tovariši, ki so napredovali v prvi polovici t. l.

— § Odgovor na vprašanje »SOS«. I. Ako se bo zdravil vaš mož upokojenec več ko dva mesca v kraju nižjega draginjskega razreda, mu bo ta čas pripadala osebna dokla- da nižjega draginjskega razreda in to na osnovi točke 3. člena 1. uredbе o osebni in rodbinski dokladi drž. upokojencev, ki ne predvideva nobenih izjem. (Roč. kat., str. 121).

II. Po čl. 4. uredbе o osebni in rodbin- skih dokladah (Roč. kat., str. 114 in 115) pri- pada polna doklada ženi uradnici, če stanuje- ta z možem v raznih krajih, za kar se smatra tudi, če se 1 zakonski drug zdravi na lastne stroške v drugem kraju nad 3 mesce. Ako bo primer tak, napravite vlogo na kr. bansko upravo in ji priključite dokazilo.

— § Vprašanje: »ŠAR«. Banovina in ob- čina mi dolgujeta večja zneska. Upnik je pripravljen prevzeti cesijo za te zneske.

1. Ali je cesija dopustna?
2. Kako more upnik cesijo realizirati ozi- roma prisilno izterjati?
3. Ali je možno, da s tožbenim izterjam izplačilo?

Odgovor: Cesija je dopustna, a zne- sek se ne da prisilno izterjati, ker nihče ne zanika pravice do izplačila.

— § Vprašanje: K. Lj.: 1. Ali mi pripada v trgu stanarina 200 din, kakor predvideva z. o. n. š., ali 150 din, kakor mi izplačuje bano- vina?

2. Sem učiteljica z 18. služb. leti. Moj mož je tudi učitelj. Ali bi v primeru moje smrti dobival moj otrok za menoj kaj pokojnine ali podpore iz pokoj. sklada, v katerega plaču- jem. Ker sem vlagatelj kot vsak mož.

3. Pet let sem stanovala v naravnem stanovanju, obstoječem iz 1 sobe v izmeri 4 × 5 m. To stanovanje je po zakonu spozna- no za neprimerno (z. o. n. š. predvideva, kak- šno mora biti) kot naravno stanovanje in je soba prazna, moja naslednica pa dobiva sta- narino. Ali lahko zahtevam povračilo razlike med vrednostjo sobe in stanarine?

Odgovor! Ad 1.) Stanarina v trgu je bila znižana na 150 din z zakonom o izpre- membah in dopolnitvah zakona o ljud. šolah dne 29. dec. 1930. — Sl. list 1931/36, Ad 2.) Otroci vlagateljev v pokojninski sklad imajo pravico do rodbinske pokojnine tako po vla- gatelju očetu kakor tudi po vlagateljici mate- ri. Ad 3.) Za čas, ko ste stanovali v neprimer-

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravično. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedo mojstrsko pri- praviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

nem stanovanju, lahko prosite za povračilo razlike med vrednostjo sobe in stanarine. Bolje bi bilo, če bi se sploh ne vselili v tako stanovanje. V tem primeru bi vam stanarino morali plačevati.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Obvestilo. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj 6., 7., 8. in 9. januarja 1941. v prostorih Glasbene matice v Ljubljani. Za- četek 6. januarja ob 10. uri dopoldne. Popol- dne istega dne bo občni zbor. Tečaj je obve- zen za vse ono članstvo, ki je prejelo okrož- nico. Članstvo naj prinese s seboj na ta pevski tečaj ves notni material, ki ga ima še doma. Tajnik.

Mladinska matica

—mm Druga številka »Našega roda« nam je popolnoma pošla. Prosimo poverjenike, ki še niso razpečali vseh drugih števil letno- gje letnika, naj nam te čimprej vrnejo, da jih lahko nudimo novim naročnikom.

—mm Pravkar je izšel VI. zvezek Cici- banove knjižnice, ki je sestavljen iz ponati- skov najboljših sestavkov I. in III. zvezka Ci- cibanove knjižnice. Ima pa tudi nekaj novih stvari. Zvezek je uredil Josip. Ribičič, ilustrir- al Mirko Bambič. Knjiživa je za otroke prvih

razredov potrebno potrebna. Stane 2 din. Zahtevajte en izvod na ogled!

—mm Najcenejše in naboljše mladinske knjige za božična darila dobite pri Mladinski matici.

—mm Ena najlepših in največjih naših izvirnih slikanic je »Dedek Miha«. 50 več- barvnih celostranskih ilustracij Marte in Ra- dovana Klopčica, verzi Anice Černejeve. Ce- na vezani knjigi je 35 din.

Štanovska organizacija JUU

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMAR- JE PRI JELŠAH je zborovalo dne 7. decem- bra 1940. v Rogški Slatini. Udeležba 45 čla- nov, to je 62 %. Predsednik je uvodoma čestit- al tov. Logarju k odlikovanju, tov. Herič k poroki, tov. Bakošu k uspehu pri izpitu ter pozdravil nove člane. Opozoril je na novo po- družnico Učiteljske knjižarne v Celju. O bano- vinskih skupščini je podal obširno poročilo delegat tov. Krašnja. O poročilu se je vršila daljša debata in naposled je bil soglasno spre- jet predlog tov. Knapiča, da se pošlje vodstvu sekcije izraze priznanja in popolnega zaupa- nja. Ker je bil predavatelj tov. Ledinek nujno zadržan, je moralo pedagoško predavanje iz- ostati. Mesto tega se pa je razvila obširna de- bata, kako bi bilo delo v društvu poživeti in pritegniti vse članstvo k aktivnejšemu sode- lovanju. Sklenjeno je bilo, da se za posamezne panoge društvenega dela izvolijo posebni re- ferenti in da društvo vsaj enkrat na leto dela z odseki. Dasi deluje članstvo društva v moč- no pasivnem srezu in ima domače revne dece dovolj, je na kokretno prošnjo zbralo precej- šen znesek in poverilo tov. Ahilovo, da ga odpošlje določeni obmejni šoli. Prihodnje zborovanje bo 8. februarja v Rogatu. Pred zaključkom je opozoril predsednik članstvo na posebno dolžnost učiteljstva, ki živi v teh težkih časih med preprostim narodom in da ga naj oživlja z vedrim optimizmom.

Referenti so za šolsko upravo Sotošek, Logar in Straškova, za tisk Knapič in Kraš- nja, za strokovno šolstvo in izvenšolsko delo Predan, Kovačič, Burdianova, Potočnikova in Ferlinčeva, za gospodarstvo Godnikova in Stefanciosa, za štanovsko politiko Smeš in Rečnik, za učiteljske Ahtikova.

Predsednik: Miloš Verk. Tajnik: Rataj Oskar.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE je zborovalo 4. decembra v Celju ob udeležbi 160 članstva. Predsednik je uvodoma pozdra- vil zlasti gg. nadzornika Pestevška, ravnatelja Brinarja, prof. dr. Zgeča in 8 novih članov. Posebej je čestital k 70letnici tov. Kovačičevi Zinki, ki je 45 let nepretrgoma članica dru- štva. Očrtal je pomen dveh jubilejev, 140 let- nice rojstva Slomška in Prešerna, ki sta vsak

na svojem področju gradila temelje narodni kulturi in se je v njih razodel genij sloven- skega naroda.

Za junij pripravljena proslava 70letnice društvenega obstoja je morala odpasti, pač pa bo gotovo mogoče v normalnejših razme- rah obhajati njegovo 75 letnico. Dotlej utegne učiteljstvo, sklenjeno z narodom, doživeti še težke preizkušnje, vendar je polno vere vase, v bodočnost naroda, države in človeštva. Iz- redno neugoden je materialni položaj uradni- štva ob porastu cen življenjskim potrebšči- nam, ki ni v skladu z našimi prejemki. Uči- teljstvu in njegovim rodbinam je treba zava- rovati položaj tudi v interesu njegovega dela.

Tovariš Kotnik je poročal o banovinski skupščini sekcije JUU v Ljubljani, orisal njen potek in organizacijo.

Tovariš Lužnik je podal »Nekaj misli o globalni metodi v čitanju«. Prikazal je bistvo te metode, ki v nasprotju s sintetično temelji na smiselnih stavkih, od katerih prehaja k črkam. Predavanje, sloneče na izkušnjah last- ne prakse, je bilo jasno in zanimivo podano ter mu je sledila razgibana, stvarna debata.

V skromen spomin društvene 70letnice je bil podan oris zgodovine celjskega in savin- skega učiteljskega društva, ki izza leta 1931. združena tvorita območje sedanjega društva. Zgodovino prvega je očrtal tov. Roš, drugega pa njegov bivši predsednik tov. Zdošek. Uči- teljskemu društvu, ustanovljenemu 1870., je bil prvi predsednik prof. dr. Lindner, ki je 16 let kazensko služboval na celjski gimnaziji, po- znejši profesor na češki univerzi v Pragi in prvi moderni češki pedagog. Sledili so mu Bobisut, Lopan, Brezovnik, Zupaneč, I. 1889. Petriček, ki je še danes član društva, nato Gradišnik (soustanovitelj »Zaveze«), Štukelj, Černež, Brinar, Sivka, Gosak. Savinskemu društvu, ustanovljenemu 1874., so predsedo- vali Skoflek, Meglič, Vidic, Zotter, Vrabl, Jakše, Koch, Zdošek in Jarh. Pregled dru- štvene zgodovine je nudil tudi zanimiv po- gled v tisto dobo, v narodne borbe na Štajer- skem, pa tudi je pokazal na idealno, neustra- šeno in delavno slovensko učiteljstvo in nje- gove predstavnike v težkih dobach, tako da so nam njih vzori v čast in bodrilo.

Sprejet je bil naslednji sklep: Po zakonu o ljudskih šolah učiteljstvo nima pravice do